

Jokitalkkarien kesä virtavesien keskellä

VHVSY:n jokitalkkarin päätoiminen tehtävä on edistää Vantaanjoen vesistön virkistyskäyttöä ja vaelluskalojen elinolosuhteita. Siihen liittyy paljon taustatyötä, erilaisia hankkeita ja erityisesti kesäkuukausina sesongissa ovat maastotyöt. Talven aikana maastossa pyöritään huomattavasti vähemmän, sillä jäätyneissä virtavesissä tekemistä on melko niukasti. Mitä kesän maastotyökalenteri sitten sisältää, ja millaista maastossa puuhastelu on?

Kun kesäkuussa aloitin työt, tiesin niiden tulevasta sisällöstä melko vähän. Kahluuhousut, soraämpärit, lapio ja taimen oli mainittu jo etukäteen useaan kertaan, eikä suotta – vähintään yhdestä edellä mainituista on voinut tehdä jonkinlaisia havaintoja lähes päivittäin. Vastaan tuli kuitenkin paljon uusia asioita, joista tuli nopeasti arkipäivää.

Alkukesästä, tulvatilanteiden tasaannuttua, heti ensimmäisenä oli aika ottaa kanootti alle ja lähteä kurkkaamaan mitä melontareiteille kuuluu. Talven ja kevään aikana jokiin kertyy valtava määrä roskia, ja kaatuneet puut voivat katkaista melojan reitin kokonaan. Meidän kaksi kanoottiamme täyttyivät jo kahden ensimmäisen kilometrin matkalla joesta löytyvistä esineistä ja roskista niin, ettei itse meinannut mahtua enää kyytiin. Kaikista eniten harmittivat kaikki pullot, tölkit, muovipakkaukset ja muut roskat, jotka on selvästi hylätty jokivarteen ihan vain välinpitämättömyyden seurauksena. Toisaalta jokivarsi toimii edelleen joillekin jonkinlaisena kaatopaikkana esimerkiksi keittiön kaapistoille tai rakennusjätteelle.

Roskien keruun lisäksi täytyy raivata myös ryteikköjä, jotka kasautuvat erilaisten kaatuneiden puiden oksiin. Ryteikköihin saattaa alkaa kertyä kasvillisuutta ja myös virran mukana kulkeutuvaa roskaa, jonka raivaamiseen sai käyttää välillä ruhtinaallisestikin aikaa. Veden alla sahaaminen on aivan omanlaistaan vesijumppaa, johon veden virtaus tuo hyvän lisämausteen. Täytyy myös huomioida, että kaikkea puumateriaalia ei suinkaan tule joesta eliminoida. Kaikki, mikä ei estä melojan kulkua melontareitillä, saa jäädä rikastuttamaan jokiluonnon monimuotoisuutta.

Ympäristöasiantuntija Särkelä miettii miten päin tämän kanootin kyytiin vielä itsensä lykkäisi.

Yksi merkittävistä tehtävistä, joiden eteen käytetään kesäisin paljon aikaa, on Vantaanjoen vaelluskalojen elinolosuhteiden parantaminen. Käytännössä se on soran lapiointia, hieman lisää soran lapiointia, valmiiden soraikoiden pöyhimistä, poikaskivien kuljettamista rannalta veteen, virranohjailua ja ylipäättään perattujen uomien luonnonmukaistamista mahdollisimman monipuolisiksi elinympäristöiksi. Välillä apuna ovat myös erilaiset työkoneet. Kuten työkaverini maastotöitä kuvailee: se on kuin pureleikkejä kurahaalareissa. Mittakaava on vain hieman isompi, ja kurahaalareiden sijasta päällä on kahluuhousut. Soraikot ovat lohikalojen lisääntymispaikkoja, ja poikaskivikot pienpoikasten elinympäristöjä. Lisäksi monimuotoinen jokiuoma tarjoaa uusia elinympäristöjä myös muille joen asukkaille, kuten pohjaeläimille ja kasvillisuudelle. Hartaana toiveena on, että Vantaanjoen vesissä kutevat taimenet, lohet ja harjukset antaisivat työllemme vihreää valoa ja seuraavana kesänä näiltä alueilta löytyisi uusia pienpoikasia ja entistä monipuolisemmin muutakin elämää!

Tuusulanjoen kiviensiirron mestaruuskisat -22, kaivuri vs. Elias Haro.

Tämä kesä oli erityisen kuuma ja kuiva. Se näkyi virtavesien laadussa - loppukesästä vedet ovat olleet harvinaisen kirkkaita ja veden laatu on ollut ajoittain erinomainen, vaikka toisaalta vettä on ollut niin vähän, että pienemmät sivu-uomat ovat kuivuneet lähes täysin. Samalla se on saanut hien pintaan, etenkin kalataloudellisia inventointeja kahluuhousut päällä tehdessä. Jotkut inventoivat kohteet ovat kesähelteellä niin vähävetisiä, että suurin osa puron varressa kuljettavasta matkasta taittuu umpiryteikössä tai paahtavan pellon laidassa. Inventointeja on tehty jo kahdeksana kesänä, ja viimeistä puroa käytiin ihmettelemässä elokuun lopussa. Nyt jokitalkkarilla on vuosia kestäneen urakan jäljiltä kattava paikkatietoaineisto esimerkiksi siitä, missä pienten sivu-uomien erilaiset nousuvaellusesteet tai potentiaaliset virta- ja kutupaikat sijaitsevat. Lisää tietoa inventoinneista voi lukea jokitalkkari Oulan blogikirjoituksesta vuodelta 2021.

Kuuma kesä on pitänyt vedet myös hyvin lämpiminä, mutta vihdoinkin alkusyksystä vedet alkoivat viiletä ja pääsemme aloittamaan viimeistä maastotyöpuristusta eli sähkökoekalastuksia. Heitämme selkään haamujengimäiset sähkökoekalastuslaitteet ja lähdemme selvittämään virtapaikkojen kalaston rakennetta. Niiden jälkeen alkaakin jokitalkkareiden maastokesä olla taputeltu ja on pikkuhiljaa aika poteroitua taas toimistolle ja käydä raporttien ja rahoitushakemusten kimppuun! Allekirjoittanut kiittää monipuolisesta, hikiestä, kalaisesta, soraisesta, lapioinnintäyteisestä ja mielenkiintoisesta kesästä ja käy syksyllä uusien haasteiden kimppuun – tosin vesistökuunnostukset päällimmäisenä mielessä edelleen!

Syksyn ensimmäisiä sähkökoekalastuksia.

Kirjoittaja on Kati Kauppi, joka parhaillaan opiskelee Environmental Change and Global Sustainability-maisteriohjelmassa Helsingin yliopistossa. Kesän ajan hän on ollut VHVS:n jokitalkkareiden tutkimusavustajana suorittaen samalla työharjoittelua, ja jatkaa syksyllä kunnostusverkostokoordinaattorina. Vapaa-ajalla Katin löytää käsissään joko sukkapuikot, kiikarit tai kitara. Parasta kuluneessa kesässä on ollut upeat päivittäin vaihtuvat työskentelymaisemat, ihanat työkaverit (sekä ne toimiston ihmismäiset että ne vesistöjen kalamaiset), sekä valtava määrä uutta käytännön tietoa ja taitoa!